

Matkailun aluerakenne: Esiselvityksen tulokset

Nykytila ja alustavia kehittämistarpeita

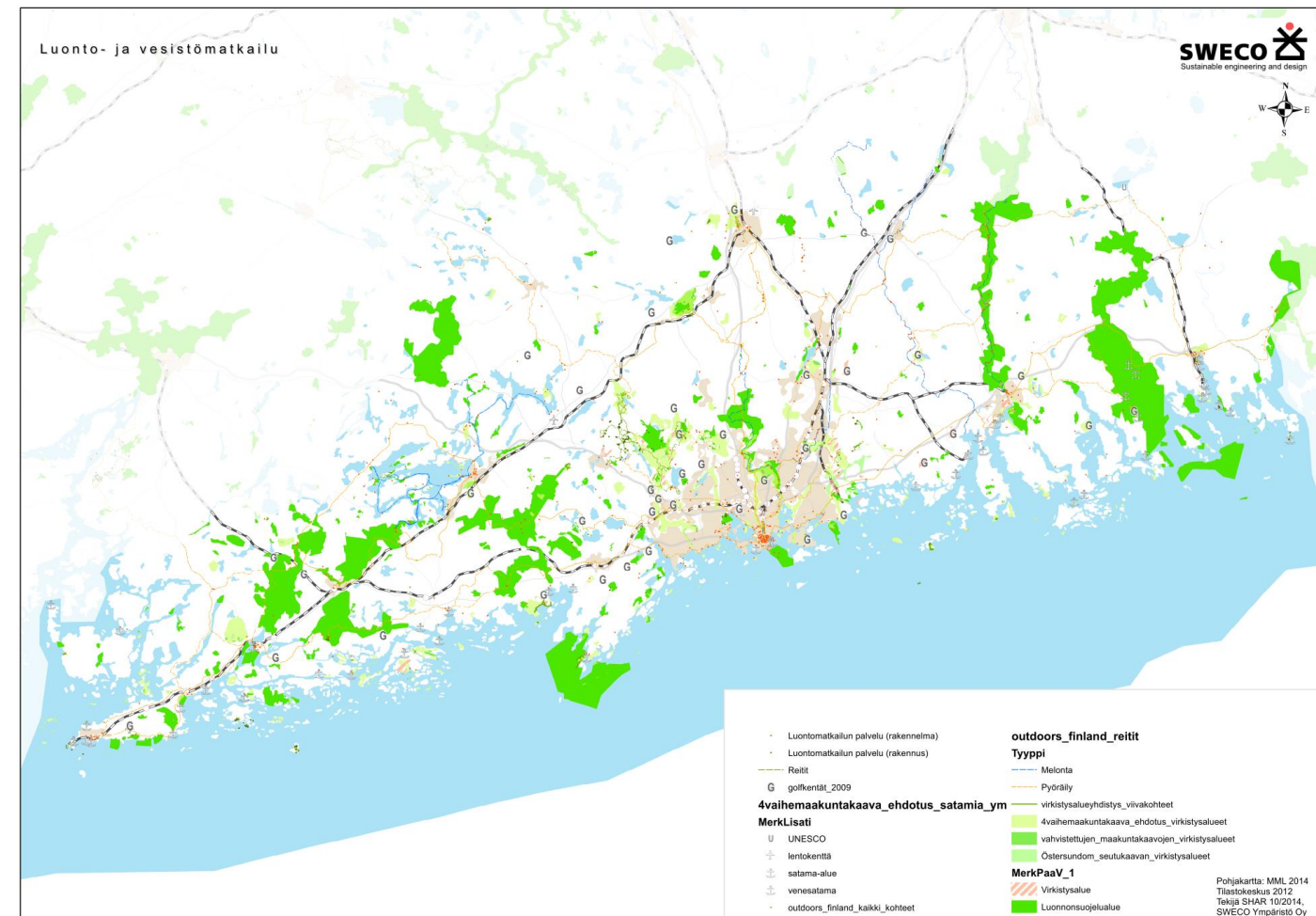
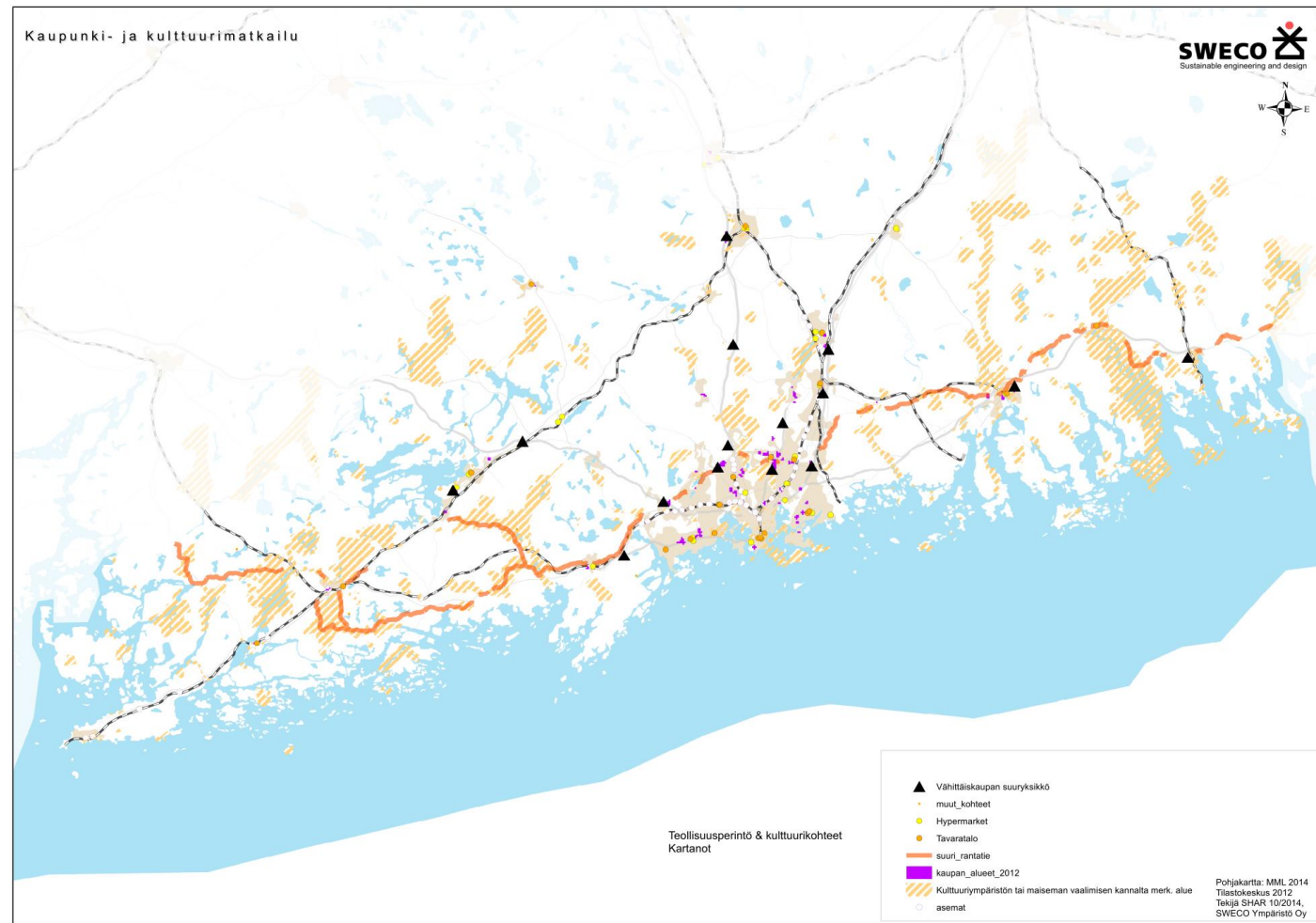
Sweco Ympäristö Oy

Uudenmaan matkailun aluerakenne -esiselvitys

- Työssä laadittiin Uudenmaan matkailun maankäytön nykytilakuvaus sekä alustavia ajatuksia kehittämisideoista jatkotyön pohjaksi
- Työssä toteutettiin
 - 1) Paikkatietoanalyysikartat: kooste paikkatietoaineistoista (matkailualueet ja muut merkinnät)
 - 2) Työryhmän sisäinen työpaja 01/2016
 - 3) Kick Off –työpaja Uudenmaan alueen matkailu ja maankäytön asiantuntijoille 03/2016
 - 4) Synteesikartat em. vaiheiden pohjalta
- Työ laadittiin Uudenmaan liiton toimeksiannosta vuorovaikutteisia menetelmiä hyödyntäen Sweco Ympäristössä yhdessä työn aktiivisen ohjausryhmän kanssa 12/2015-05/2016 välisenä aikana. Työstä vastasi projektipäällikkönä Susanna Harvio /Sweco Ympäristö.

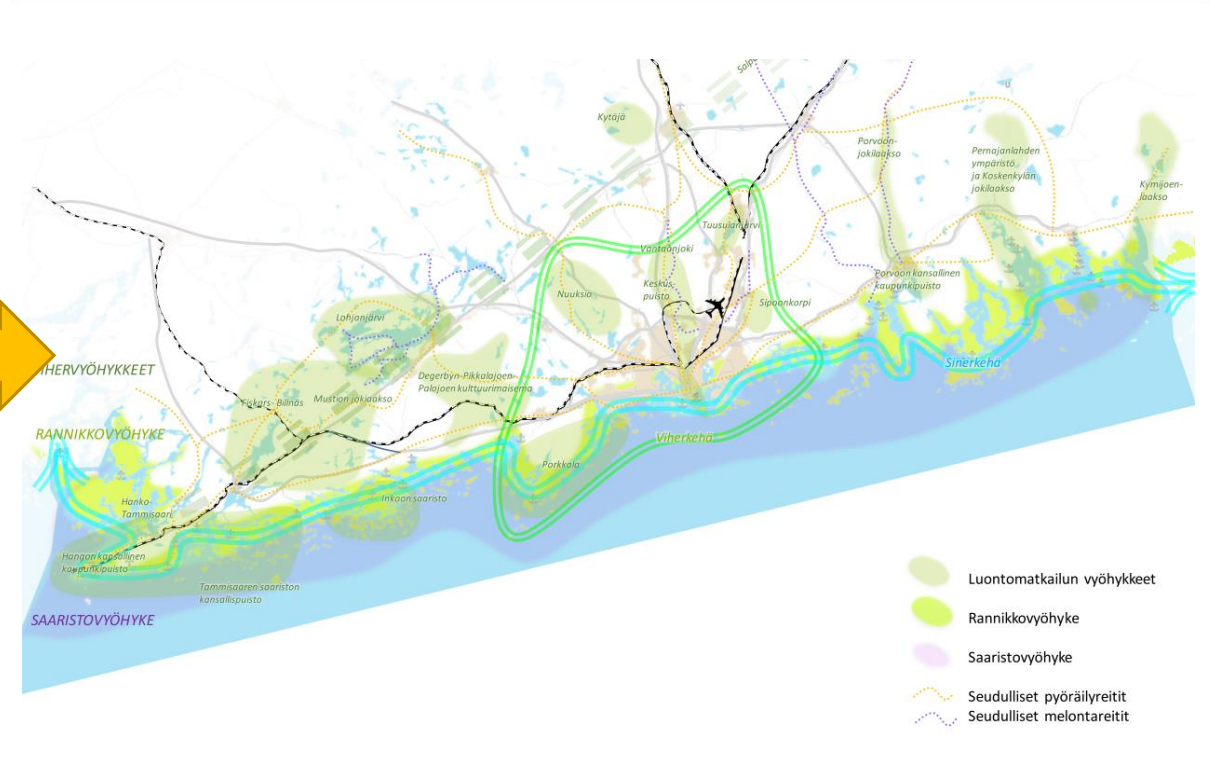
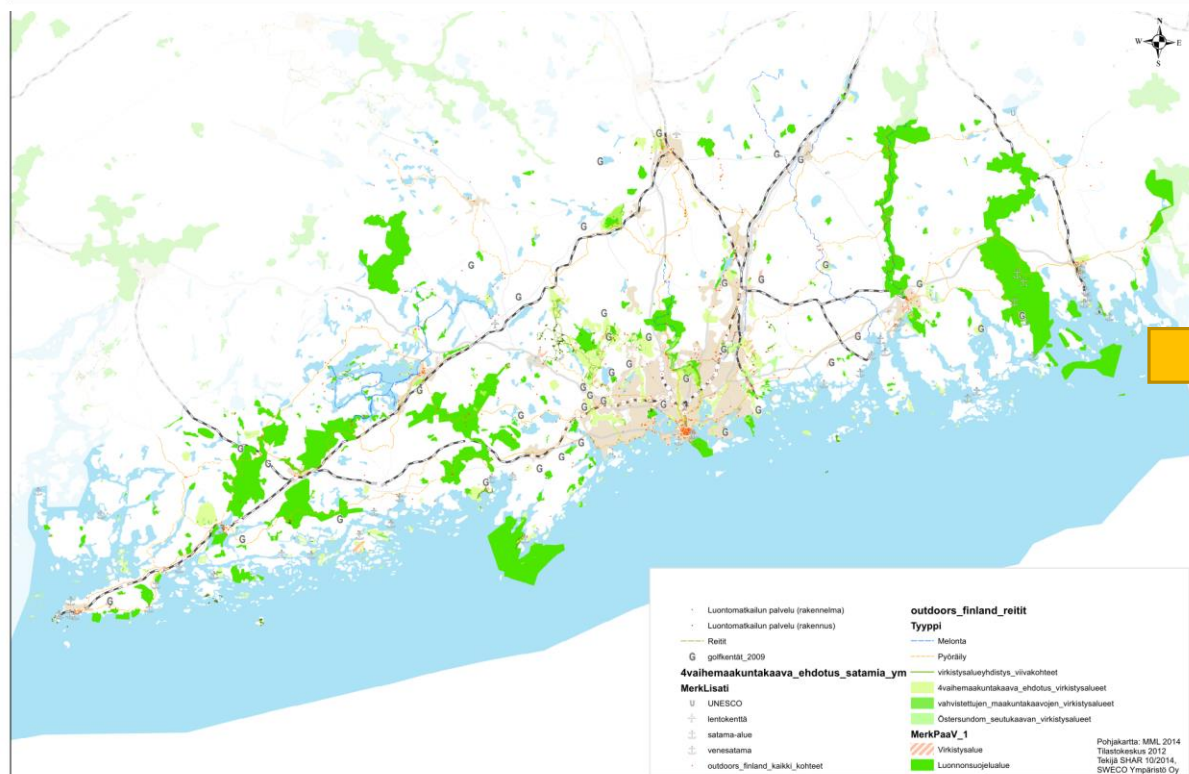
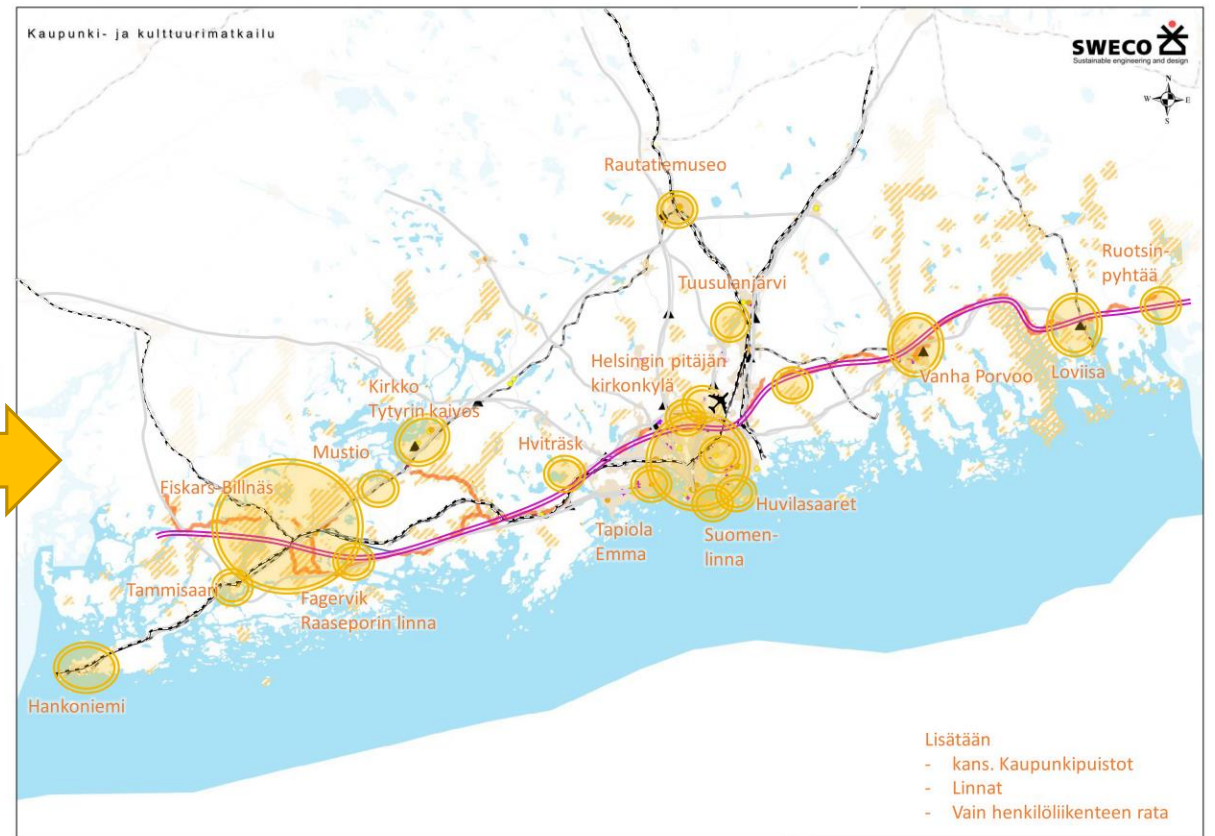
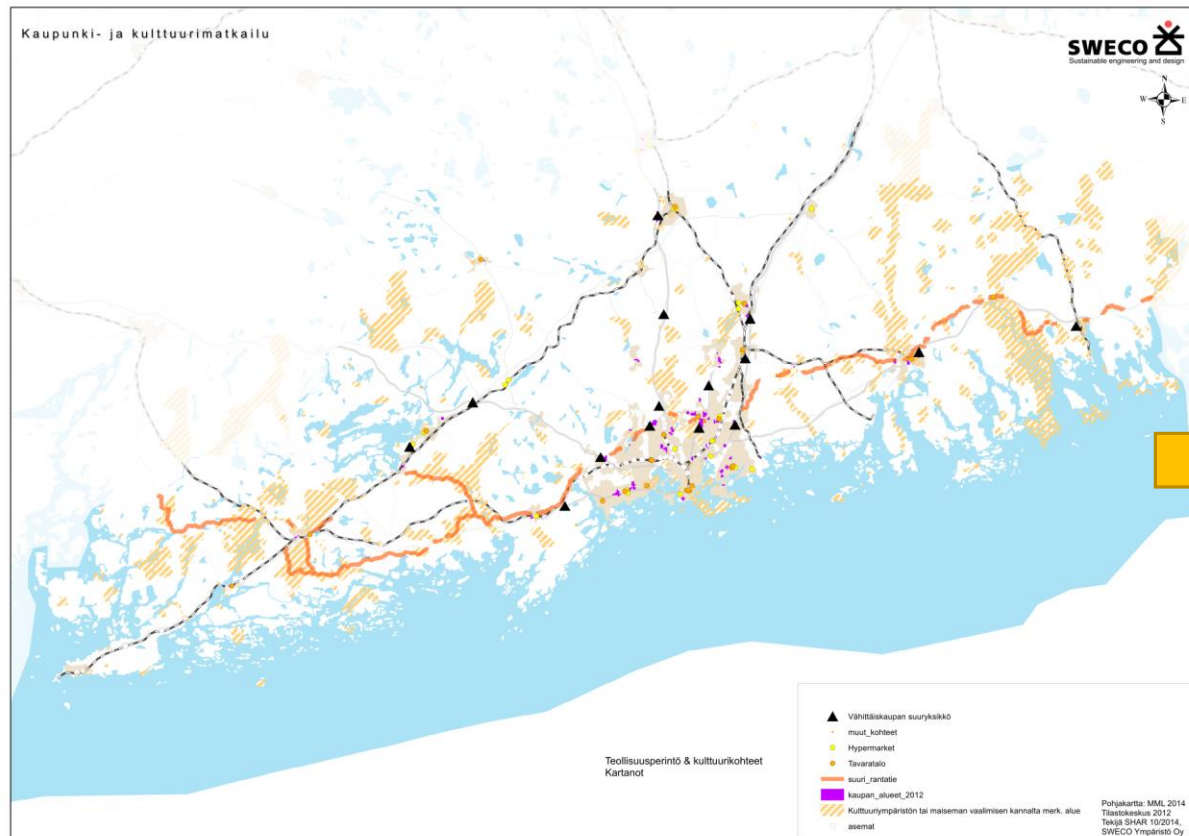
Paikkatietotarkastelut

Työssä koottiin matkailuun
liittyvät nykyiset
paikkatietoaineistot
osoittamaan erityisesti
luontomatkailun sekä
kaupunki ja
kulttuurimatkailun
erityisalueita

Työryhmän sisäinen työpajakokous

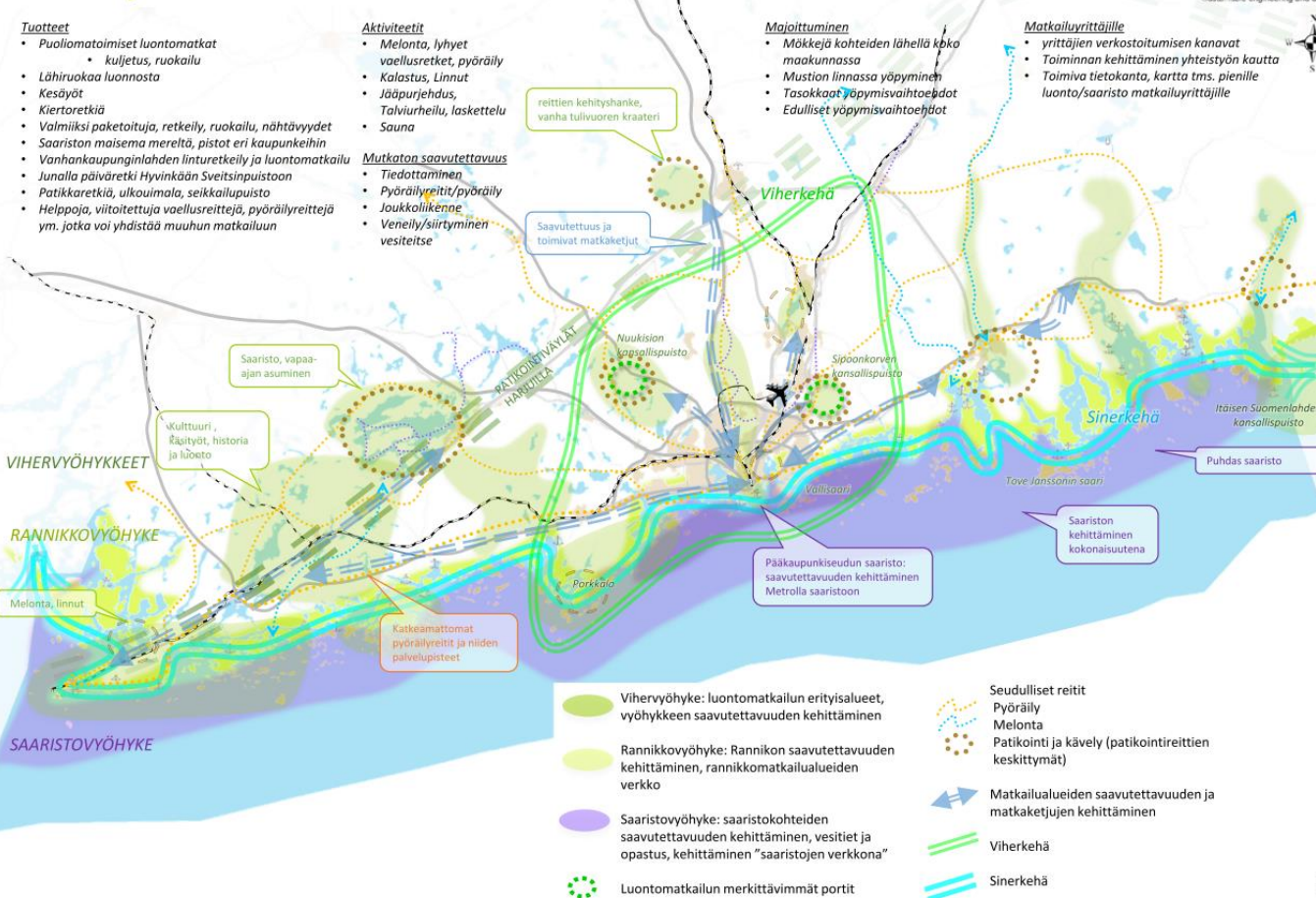
- Työryhmän työpajassa kommentoitiin paikkatietokarttoja ja pohdittiin alueen nykyisiä ja tulevaisuuden highlighteja

Kick Off työpaja maalikuussa 2016

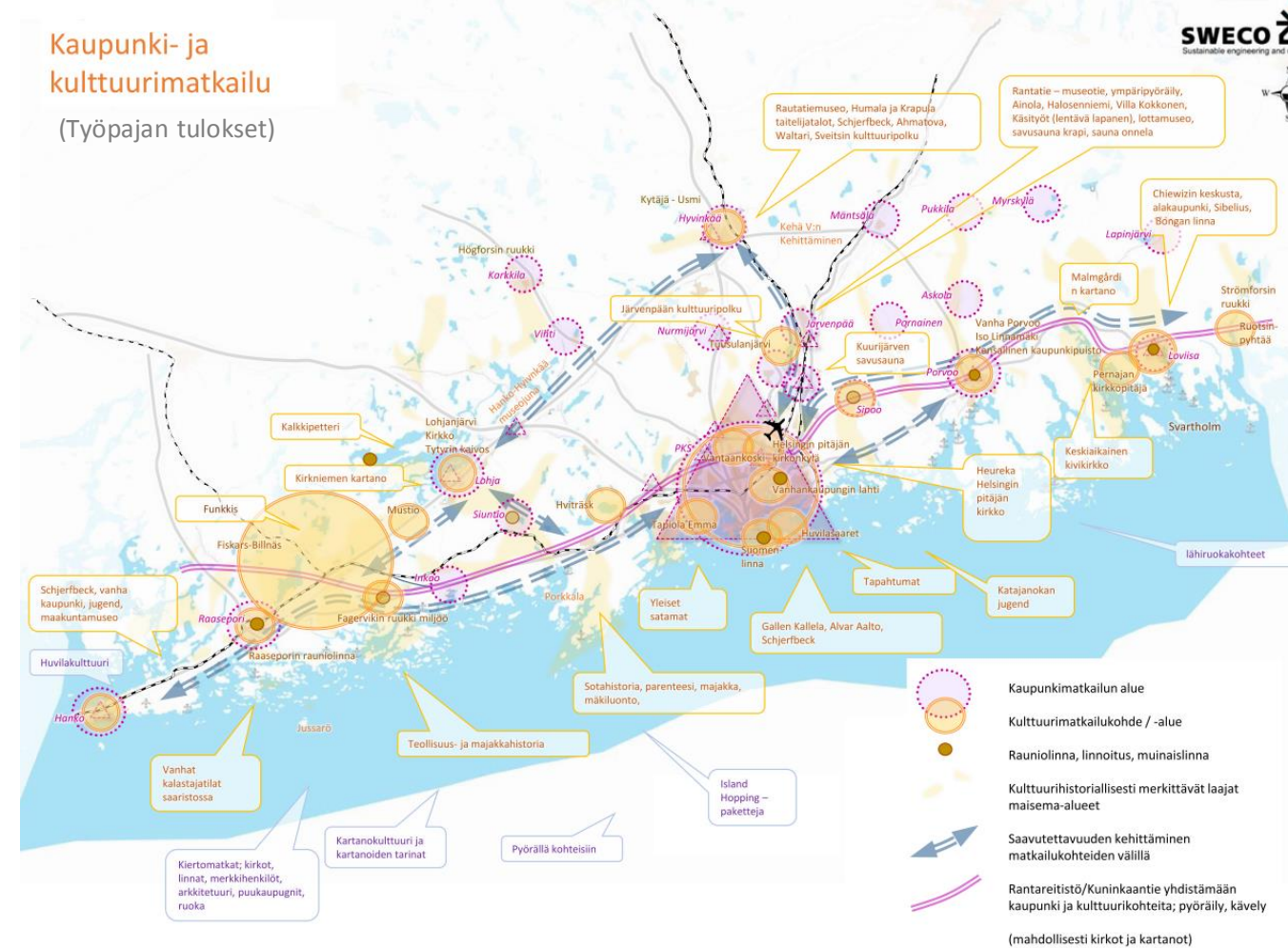
- Matkailun aluerakenteen Kick Off –työpaja järjestettiin 2.3. Työpajaan osallistui 29 matkailun tai maankäytön asiantuntijaa
- Neljä rastia
 - Luonto- ja vesistömatkailu
 - Kaupunkimatkailu
 - Kulttuurimatkailu
 - Villit kortit vuoteen 2066
- Työpajassa täydennettiin nykytilakarttoja ja pohdittiin kehittämistarpeita teemoittain

Luonto- ja vesistömatkailu (Työpajan tulokset)

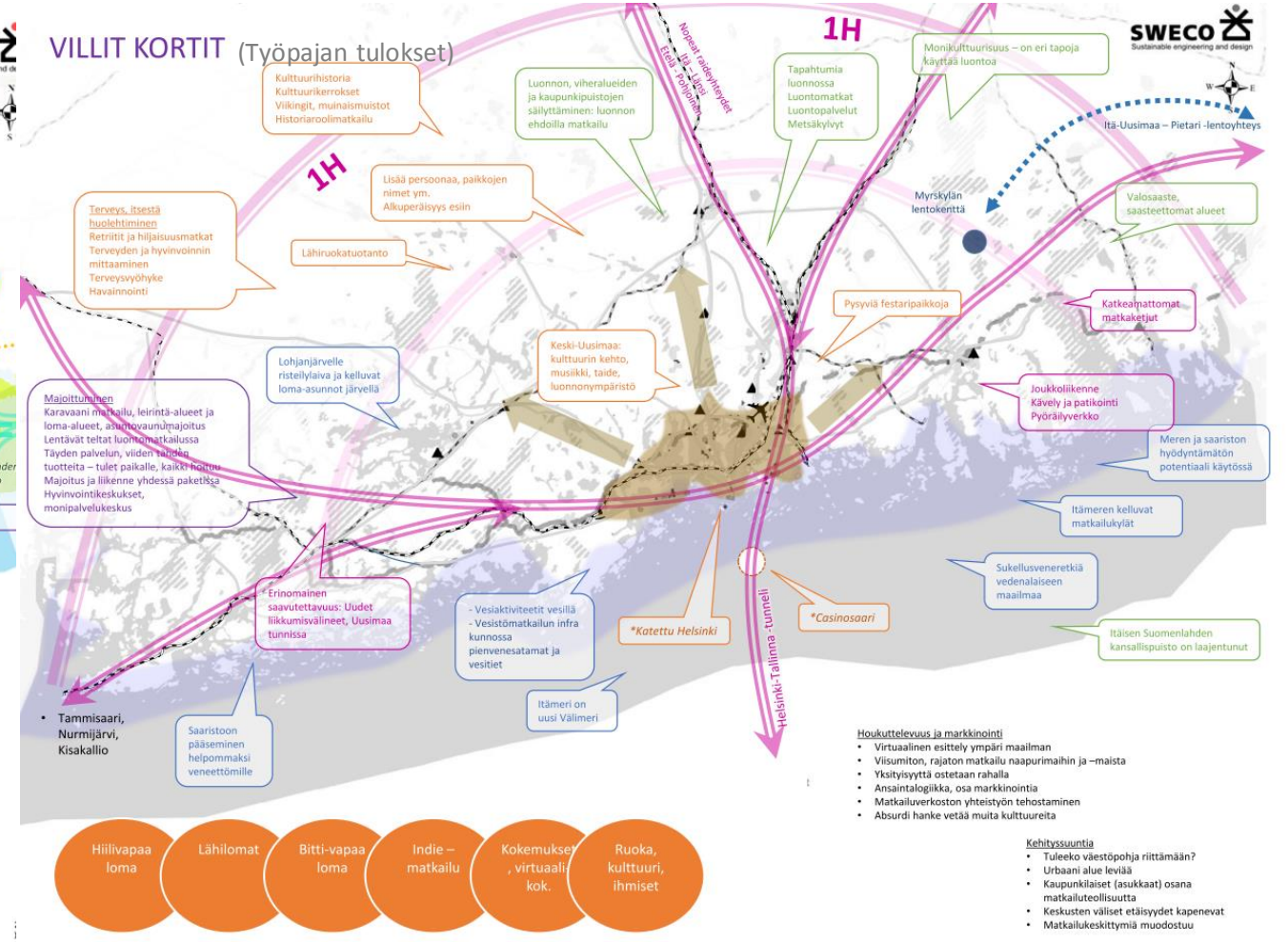

Kaupunki- ja kulttuurimatkailu

(Työpajan tulokset)

VILLIT KORTIT (Työpajan tulokset)

Matkailu aluerakenteen synteesikartat

Esiselvityksen tulokset 05/2016

Uudenmaan matkailun aluerakenne synteesikarttojen kuvaus

- **Seuraavassa esitettävät synteesikartat kuvaavat välivaiheen tulosta**, eli yhteenvetoa jo toteutetuista työpajoista sekä paikkatietotarkastelusta (esiselvitys) ja **täydentyvät jatkossa työn seuraavassa vaiheessa.**
- Luonto-, kulttuuri- ja kaupunkimatkailu kytkeytyvät vahvasti Uudellamaalla toisiinsa. Näiden teemojen erottelu toisistaan on osin keinotekoista mutta osoittaa selkeämmin alueellisia erityispiirteitä sekä moninaisuutta. Usein matkailualue/kohde toimii niin luonto- kuin kulttuurimatkailukohteena
- **Jatkotoimenpiteet**
 - Aluerakenteen lopullisessa kuvauksessa suositellaan tehtävän selkeää valintaa yhteisen kriteeristön avulla (mm. seudullinen ja maakunnallinen merkittävyys). Matkailun aluerakenteen kuvauksessa voidaan osoittaa valittuja painopistealueita sekä alueellisia erityispiirteitä
 - Tulevaisuuden aluerakenteen kuvausta suositellaan verrattavan maakuntakaavan sisältöön ja merkintöihin; mitä uusia teemoja ja kehittämistarpeita nousee esiin?
 - Alueiden ja kohteiden oman profiilin tunnistaminen ja nosto sekä toisaalta yhtenäisten alueiden tai verkkojen tunnistaminen tärkeää (alueelle kilpailukykyä?)

Luonto- ja vesistömatkailu

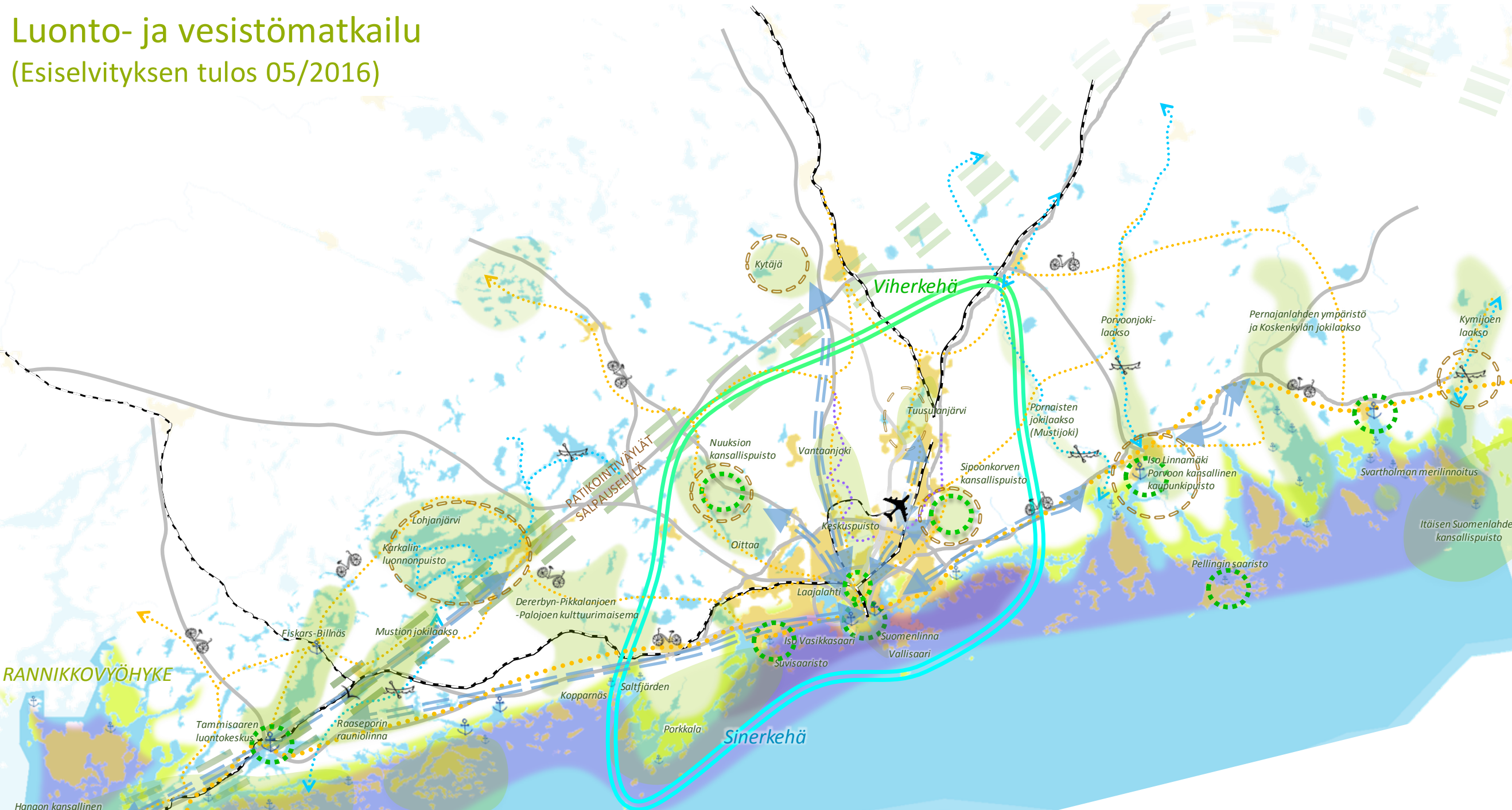
(Esiselvityksen tulos 05/2016)

- **Luontomatkailun vyöhykkeet:** Esiselvityksen tuloksen perusteella Uudeltamaalta on tunnistettavissa useita luontomatkailun kehittämisvyöhykkeitä. Matkailuvyöhykkeillä voidaan kuvata yhtenäisiä muuhun alue- ja yhdyskuntarakenteeseen kytkeytyviä alueita ja nostaa esiin kehittämisen painopistealueita. Luontomatkailun vyöhykkeillä matkailua kehitetään yhteensovittaen luontoarvoihin ja muuhun maankäyttöön. Luontomatkailun vyöhykkeinä on esiselvitysvaiheessa nostettu esiin seuraavat aluekokonaisuudet:
 - **Vihervyöhyke:** Vihervyöhykkeellä keskeistä on luontomatkailun erityisalueiden verkon kehittäminen, saavutettavuuden kehittäminen matkailulogistiikan kannalta merkittävistä solmukohdista sekä vyöhykkeiden välillä, sekä tunnistaa eri alueiden profiileita, kuten aktiviteetit, hiljaisuus, luontoarvot ja maisemat.
 - **Rannikkovyöhyke:** maisemallisesti ja matkailullisesti keskeisten rannikkokohteiden tunnistaminen ja niiden saavutettavuuden kehittäminen. Rannikkomatkailualueiden verkko, toimiva satamaverkko
 - **Saaristovyöhyke:** keskeisten saaristokohteiden tunnistaminen ja niiden saavutettavuuden kehittäminen; vesitiet ja opastus, kehittäminen ”saaristojen verkkona”
 - **Pääkaupunkiseudun saaristovyöhyke:** satamien saavutettavuus mantereella, mm. ”metrolla saaristoon” –konseptin kehittäminen sekä keskeisten saaristokohteiden palveluliikenteen sekä palveluiden kehittäminen
- **Viherkehä** on pääkaupunkiseutua ympäröivä monipuolinen matkailun, luonnonarvojen ja virkistystyksen kehittämisvyöhyke. Alueella yhdistyy luontomatkailun monet mahdollisuudet hyvään saavutettavuuteen. Sinerkehä on viherkehän osuus rannikon ja saariston alueella.
- **Luontomatkailun ja saariston merkittävimmät portit:** Esiselvitysvaiheessa keskeisiksi kehittämiskohteiksi nostettiin luontomatkailun keskeisimmät portit, joiden kautta matkailijat kulkevat luontomatkailun keskittymiin. Saavutettavuuden kannalta porttien sekä asutuskeskittymien ja logististen solmupisteiden välisten matkaketjujen kehittäminen on keskeistä. Keskeisiä luontomatkailun portteja alueella ovat mm. kansallispuistot sekä saariston osalta suurimmat satamat. Yksi keskeinen kehittämistarve on porttien roolin nosto myös ”seudullisina matkailun infopisteinä”.
- **Saavutettavuus:** Uudenmaan matkailun aluerakenteen kehittämisen kannalta saavutettavuus on ykkösjuttu. Sujuva matkailualueiden ja kohteiden verkko vaatii tuekseen näiden alueiden väliset sekä matkailualueiden ja taajamien/logististen solmupisteiden väliset toimivat yhteydet ja matkaketjut, niin maalla kuin vesillä. Parhaimmillaan seudulliset matkailureitit muodostavat matkailukohteiden ja alueiden verkoston linkittäen kohteita toisiinsa. Saavutettavuuden kehittämiseksi seudullisesti ja maakunnallisesti merkittävien kohteiden tunnistaminen on tärkeää. Keskeisiä kehitettäviä seudullisia/maakunnallisia matkailureittejä Uudellamaalla ovat pyöräily-, melonta- sekä patikointi-/retkeilyreitit, joita myös Visit Finland on tunnistanut. Kehittämisen keskiöön nousee myös saariston palveluliikenteen kehittäminen, sekä veneväylien ja satamien kehittäminen.
- **Vetovoimatekijät:** Uudellamaalla on tunnistettavissa useita vetovoimatekijöitä, mutta ylivoimaisin niistä on matkailun monipuolisuus. Matkailun monipuoliseen kirjoon kuuluvat saariston ja rannikon matkailukohteet ja reitit, järvikohteet ja lintumatkailu, joet sekä mm. niiden melonta- ja kalastusmahdollisuudet, luonto- ja kulttuurimiljööt kuten ruukkiympäristöt ja rauniolinnat, saaristoluonto ja –maisemat, kaupunkimaiset kohteet kuten kaupunkipuistot sekä erämatkailun alueet kuten Sipoon korpi. Esiselvityksessä nousi yhtenä keskeisenä kehittämistarpeena esiin näiden tuotteiden ja mahdollisuuksien paketointi yhteistyössä eri toimijoiden kesken.
- **Jatkotoimenpiteet**
 - Nykyisten luontomatkailuvyöhykkeiden lisäksi on tunnistettavissa tulevaisuuden potentiaalisia alueita
 - Vyöhykkeiden osalta tulisi selvittää niiden ominainen profiili sekä kehittämistarpeet

Huom! Synteesikartat kuvaavat välivaiheen tulosta ja täydentyvät jatkossa työn seuraavassa vaiheessa.

Luonto- ja vesistömatkailu

(Esiselvityksen tulos 05/2016)

RANNIKKOVYÖHYKE

SAARISTOVYÖHYKE

- Vihervyöhyke: luontomatkailun verkoston ja ydinalueiden saavutettavuuden kehittäminen
- Rannikkovyöhyke: Rannikon matkailualueiden verkoston ja sen saavutettavuuden kehittäminen
- Saaristovyöhyke: Saaristokohteiden verkoston ja sen saavutettavuuden kehittäminen
- Pääkaupunkiseudun saaristovyöhyke: Saariston saavutettavuuden kehittäminen
- Viherkehä ja sinerkehä: monipuolinen matkailun ja virkistyskehä
- Luontomatkailun ja saariston merkittävimmät portit: helposti saavutettavat luontokohteet
- Seudulliset reitit: katkeamattomat reitit, palveluiden kehittäminen reitistön varrella
- Pyöräily
Melonta
Retkeily
- Matkailualueiden saavutettavuuden ja matkaketjujen kehittäminen
- Salpausselät
- Satamat

Kartalla on esitetty esiselvityksen tulokset Uudenmaan matkailun aluerakenteesta: Seudullisesti ja maakunnallisesti merkittävät matkailun keskittymät ja alustavia kehittämistarpeita. Tulokset täydentyvät työn seuraavassa vaiheessa.

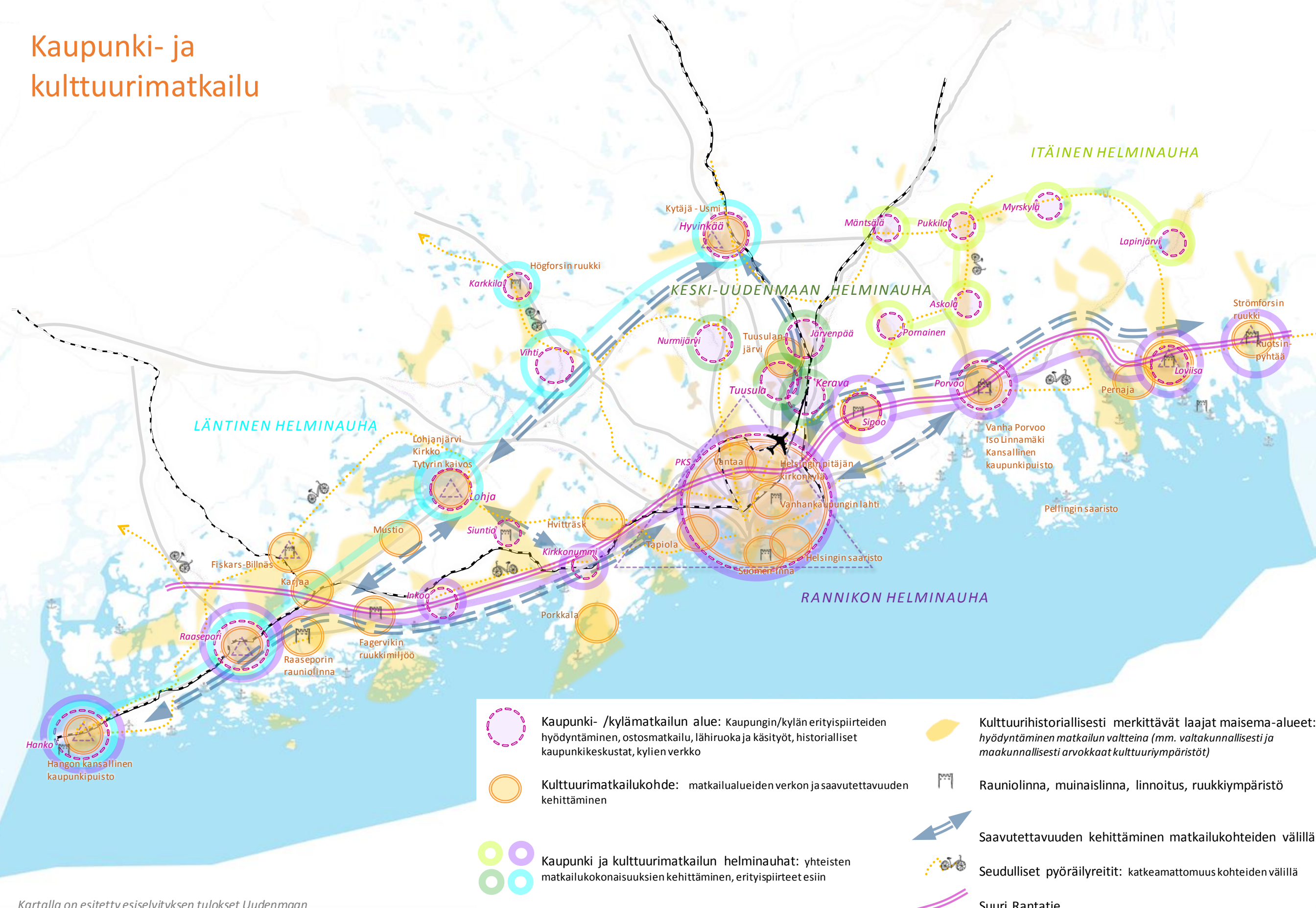
Kaupunki- ja kulttuurimatkailu

(Esiselvityksen tulos 05/2016)

- **Kaupunki- ja kulttuurimatkailun alueet ja kohteet** kytkeytyvät tiiviisti myös luontomatkailun alueisiin. Kaupunki- ja kulttuurimatkailun osalta esiselvityksessä on nostettu esiin paikkatietotarkastelujen sekä työpajojen keskustelujen kautta esiin nousseita kohteita ja alueita. Kartta kuvaa esiselvityksen tuloksia ja täydentyy jatkossa
- Kaupunki- /kylämatkailun alue: Alueet muodostavat matkailukohteiden verkon, joilla jokaisella on omanlaisia erityispiirteitä. Kaupunkimatkailukohteisiin liittyy usein erilaisia aktiviteetteja, kuten lukuisia ostos- ja ruokailumahdollisuuksia, tapahtumia sekä kulttuurikohteita/-nähtävyyksiä. Kylämatkailualueille tyypillisiä teemoja ovat esim. käsityöläiskorttelit ja niihin liittyvä ostosmatkailu sekä arkkitehtuuri. Rannikon alueella vetovoimakohteita ovat saaristokylät, majakat ja mm. kalastajatilat. Kehittämistarpeena on tunnistettu kaupunkien/kylien erityispiirteiden parempi hyödyntäminen ja ”profiilin kirkastaminen” sekä kohteiden parempi paketointi.
- **Kulttuurimatkailukohteina** on esitetty maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittäviä alueita, joissa on tunnistettavissa kulttuurimatkailukohteiden keskittymiä. Näitä kohteita ovat mm. ruukkiympäristöt, kirkot, kartanot ja huvilat, taide ja arkkitehtuuri, historialliset taajamakeskustat, sotahistoria, saaristokohteet, majakat, kalastajatilat, lähiruoka, saunat, konsertit ja tapahtumat. Kehittämistarpeina on tunnistettu kohteiden saavutettavuuden parantaminen sekä mm. uudenlaisten tuotteiden paketointi; mm. kulttuurikiertoajelut.
- **Kaupunki ja kulttuurimatkailun helminauhoilla** on korostettu seudullisia/alueellisia erityispiirteitä. Nauhat ovat esimerkkejä. Näillä alueilla keskeistä on yhteisten matkailukokonaisuuksien kehittäminen, erityispiirteet esiin tuoden.
- **Ostosmatkailu:** Matkailun aluerakenteen esiselvityskartassa on nostettu esiin ostosmatkailun nykyisiä kohteita. Myös kaupunki- ja kylämatkailun kohteet ovat useimmiten erilaisten ostosmatkailun kohteita (kauppakeskukset, kylissä mm. käsityöpajat jne.). Ostosmatkailu on teema, joka voi profiloida tiettyä kaupunki-/kylämatkailun kohdetta sekä sillä voi olla myös merkittävät vaikutukset aluerakenteeseen (mm. liikenne ja liikkuminen, maankäyttö)
- **Saavutettavuus:** Kaupunki- ja kulttuurimatkailun kohteet sijaitsevat verrattain muuhun Suomeen hyvän saavutettavuuden alueella. Helsinki-Vantaan lentoasemalta tunnin matka-ajan päässä on lukuisia erilaisia kaupunkimatkailun ja kylämatkailukohteita ostosmahdollisuuksineen ja arvokkaine kulttuuriympäristöineen. Julkista liikennettä kehittämällä saavutettavuutta voidaan edelleen parantaa. Sujuvien matkaketjujen avulla esim. Stop Over –matkailija voi saavuttaa saman päivän aikana useita kohteita, jolloin kehittämisen keskiöön nousee myös kohteiden välinen saavutettavuus.
- Erityisinä tulevaisuuden erityiskysymyksinä nousee mm. Länsimetron vaikutukset matkailuun, matkaketjut asemanseuduilta ja lentoasemalta matkakohteisiin, sekä saavutettavuuden kehittäminen mm. merellisen saariston kulttuurimatkailukohteiden välillä ja saaristoporteista. Suunnitteilla oleva Helsinki-Tallinna –tunneliyhteys tulee myös merkittävästi vaikuttamaan Uudenmaan matkailuun
- **Seudulliset reitit:** Matkailun aluerakenteen keskeisenä osana ovat myös seudulliset ja maakunnalliset reitit. Keskeisenä kehittämistarpeena on näiden tunnistaminen (esim. nykyiset ja tulevaisuuden reittiverkko) sekä luoda reiteistä katkeamattomia eri matkakohteita yhdistäviä verkkoja. Kaupunki- ja kulttuurimatkailun kannalta mm. pyöräilyreitit nousevat erityiseen asemaan. Yksi tunnetuimmista on rantareitistö, joka palvelee tulevaisuudessa monenlaisia liikkujia ja matkailijoita.
- **Jatkotoimenpiteet**
 - Matkailualuerakenteen 2050 lopullisessa kuvauksessa suositellaan huomioitavan ainakin ruukit ja kartanot, keskiaikaiset kirkot sekä muut merkittävät kulttuuriympäristökohteet
 - Priorisointia ja valintaa on tehtävä edelleen; mitä ovat mm. seudullisesti tai maakunnallisesti merkittävät ostosmatkailun kohteet, entä kulttuuriympäristöt ja reitit

Huom! Synteesikartat kuvaavat välivaiheen tulosta ja täydentyvät jatkossa työn seuraavassa vaiheessa.

Kaupunki- ja kulttuurimatkailu

Kartalla on esitetty esiselvityksen tulokset Uudenmaan matkailun aluerakenteesta: Seudullisesti ja maakunnallisesti merkittävät matkailun keskittymät ja alustavia kehittämistarpeita. Tulokset täydentyvät työn seuraavassa vaiheessa.

ESISELVITYKSEN TULOS: SYNTEESIKARTTA

